

Rada Rady Miasta  
11-1-2018  
WICEPRZEWODNICZĄCY RADY  
Damian Kunert

# Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 dla Miasta Zduńska Wola

Opracował:  
Zespół do opracowania  
Programu wspierania  
rodziny na lata 2018-2020  
dla Miasta Zduńska Wola  
powołany Zarządzeniem Nr 414/17  
Prezydenta Miasta Zduńska Wola  
z dnia 28 listopada 2017 r.

DYREKTOR  
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ  
CENTRUM SPŁEKI SPOŁECZNEJ  
Elżbieta Śpikowska

Akceptował:

PREZYDENT MIASTA

Piotr Niedźwiecki

Zduńska Wola, styczeń 2018

## Spis treści

|                                                                                     |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----|
| I. Wprowadzenie.....                                                                | 3  |
| II. Umocowania prawne dokumentu w obowiązujących ustawach i aktach normatywnych ... | 4  |
| III. Diagnoza .....                                                                 | 5  |
| IV. Analiza SWOT .....                                                              | 13 |
| V. Adresaci Programu .....                                                          | 14 |
| VI. Cel strategiczny i cele szczegółowe .....                                       | 14 |
| VII. Finansowanie Programu .....                                                    | 17 |
| VIII. Zakładane efekty realizacji Programu .....                                    | 17 |
| IX. Monitoring Programu .....                                                       | 18 |

# I. Wprowadzenie

1. Program Wsparcia Rodziny na lata 2018-2020 dla Miasta Zduńska Wola, zwany dalej "Programem" został przygotowany w oparciu o zapis art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ( Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm. ) zwanej dalej „ustawą”, w której zapisano, że do zadań własnych gminy należy: opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Poprzednie Programy przyjęte przez Radę Miasta były opracowane na lata 2012-2014 i 2015-2017.

2. Wyznaczone do realizacji zadania w ramach Programu mają zapewnić wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez w szczególności:

- 1) analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
- 4) podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomoc w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- 7) dążenie do reintegracji rodziny.

3. Zapisy art. 176 ustawy nałożyły na gminę oprócz opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny również obowiązek:

- 1) tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 2) tworzenia oraz rozwoju systemu opieki nad dzieckiem, w tym tworzenia placówek wsparcia dziennego, a także pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
  - a) zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowania szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających ,
- 3) finansowania:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 4) współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym w wysokości:
  - 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy,
  - 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy,
  - 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 5) sporządzania sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywania ich do właściwego wojewody, w wersji elektronicznej , z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 6) prowadzenia monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

## II. Umocowania prawne dokumentu w obowiązujących ustawach i aktach normatywnych

1. Zawarte w Programie kierunki działań są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdującego się między innymi w:

- 1) ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym ( Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 ),
- 2) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ( Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zm. ),
- 3) ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych ( Dz. U. z 2017 r. poz. 1952 ),
- 4) ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów ( Dz. U. z 2017 r. poz. 489 ze zm. ),
- 5) ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci ( Dz. U. z 2017 r. poz. 1851 ),
- 6) ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” ( Dz. U. z 2016 r. poz. 1860 ),
- 7) ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty ( Dz. U. z 2017 r. poz. 2198 ze zm. ) i ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe ( Dz. U. z 2017 r. poz. 59 ze zm. ), oraz ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe ( Dz. U. z 2017 r. poz. 60 ze zm. ),
- 8) ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego ( Dz. U. z 2017 r. poz. 882 ),
- 9) ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ( Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 ),
- 10) ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii ( Dz. U. z 2017 r. poz. 783 ze zm. ),
- 11) ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ( Dz. U. z 2016 r. poz. 487 ).

2. Program jest zgodny z założeniami polityki społecznej zawartej w dokumentach strategicznych dla województwa łódzkiego, tj.:

- 1) Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej 2007-2020,
- 2) Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020. Program wpisuje się w cele i zadania ujęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zduńska Wola na lata 2010-2020 przyjętej Uchwałą nr XLIV/423/09 Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 21 grudnia 2009 r. Jednocześnie Program jest komplementarny z następującymi lokalnymi programami uwzględniającymi działania prowadzone w ramach polityki społecznej wobec rodzin, realizowanych przez powiat: tj. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017 w Powiecie Zduńskowolskim oraz Miasta Zduńska Wola, w tym:

- 1) Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy na lata 2010-2020,
- 2) Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020,
- 3) Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalany corocznie przez Radę Miasta.

3. Zadania z zakresu wspierania rodziny realizowane przez gminę muszą być zgodne z zasadą pomocniczości tzn.:

- nie wyręcza się rodziny z jej naturalnie przypisanych zadań,
- udziela się pomocy, kiedy rodzina samodzielnie nie radzi sobie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,

- wycofuje się z działań publicznych, gdy rodzina się usamodzielnia, tzn. będzie jej przywrócona zdolność do wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Należy również zaznaczyć, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich nie może być osiągnięta bez współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

### III. Diagnoza

W oparciu o materiały oraz dane statystyczne uzyskane za 2016 r. od jednostek i instytucji działających w obszarze wspierania rodziny została opracowana diagnoza, która była podstawą opracowania Programu. Przystępując do diagnozy należy zwrócić uwagę na dane statystyczne GUS, które wskazują, że model polskiej rodziny ulega przemianom. Utrzymuje się niska dzietność rodzin ( w ciągu ostatnich lat na poziomie 1,3-1,4 ), młodzi ludzie coraz później decydują się na zawarcie związku małżeńskiego, coraz częściej związki mają charakter nieformalny ( około 25% związków ). Notuje się również ujemny przyrost naturalny od wielu lat ( w 2016 r. zarejestrowano o prawie 6 tys. mniej urodzeń niż zgonów), a dane statystyczne wskazują, że społeczeństwo się starzeje.

Wprowadzenie rozwiązań w polityce prorodzinnej takich jak między innymi: program „Rodzina 500+”, urlop rodzicielski, ulga podatkowa na dzieci, program rządowy wsparcia kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, czy wprowadzenie elastycznego czasu pracy, pozwalającego godzić życie zawodowe i rodzinne, mają zachęcać rodziców do podjęcia decyzji o powiększeniu rodziny. Rozwiązania w zakresie prowadzonej polityki prorodzinnej na poziomie państwa nadają kierunek zmian i podkreślają znaczenie budowania przyjaznych warunków dla rozwoju rodziny. To w rodzinie kształtuje się następne pokolenie i dlatego należy podejmować wszelkie działania by ją wspomagać i chronić. Problemy w rodzinie powiązane są na ogół z procesami zmian społecznych, ekonomicznych i kulturowych, wyżej wymienionym zmianom towarzyszą nieodłącznie zagrożenia. Bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia, trudności opiekuńczo – wychowawcze, przemoc to problemy, z którymi rodzina sama nie jest w stanie sobie poradzić.

#### **1. Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Zduńskiej Woli**

Z informacji **Powiatowego Urzędu Pracy w Zduńskiej Woli** wynika, że systematycznie spada stopa bezrobocia.

*Tab. 1 Stopa bezrobocia w kraju, woj. łódzkim oraz powiecie zduńskowolskim w XII.2014- XII.2016*

|                      | XII.2014 | XII.2015 | XII.2016 |
|----------------------|----------|----------|----------|
| Polska               | 11,5     | 9,8      | 8,3      |
| Województwo łódzkie  | 11,9     | 10,3     | 8,6      |
| Powiat zduńskowolski | 14,6     | 12,6     | 9,9      |

Mimo spadku stopy bezrobocia w powiecie zduńskowolskim, w okresie 2014-2016 o 4,7%, jest ono w dalszym ciągu wyższe niż w kraju i województwie łódzkim.

Zmniejszona stopa bezrobocia, to mniejsza liczba osób bezrobotnych z terenu Miasta Zduńska Wola.

*Tab. 2. - Dane dotyczące bezrobocia w Zduńskiej Woli w latach 2014-2016.*

|                                                | 2014 r. | 2015 r. | 2016 r. |
|------------------------------------------------|---------|---------|---------|
| Bezrobotni z terenu Miasta Zduńska Wola ogółem | 2552    | 2 206   | 1 727   |
| Długotrwale bezrobotni ogółem                  | 1569    | 1 353   | 1 078   |
| Bezrobotni z prawem do zasiłku ogółem          | 331     | 289     | 224     |

Z przedstawionej tabeli wynika, że w 2016 r. liczba osób bezrobotnych zamieszkałych w Zduńskiej Woli zmniejszyła się o 32,2% ( tj. o 825 osób ) w stosunku do roku 2014. Niezmienny jest przez te lata procent długotrwale bezrobotnych, który wynosi ponad 60% ogółu bezrobotnych oraz procent osób z prawem do zasiłku, który wynosi około 13% ogółu bezrobotnych.

## **2. Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Centrum Opieki Socjalnej zwanego dalej „Ośrodkiem” w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym działań na rzecz rodzin z dziećmi.**

Informacja z lat 2014-2016 na temat udzielonego wsparcia rodzinom z dziećmi została opracowana na podstawie sprawozdań przygotowywanych corocznie przez Ośrodek: z działalności Ośrodka, z zadań realizowanych w ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Programu Wspierania Rodziny oraz informacji z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zduńska Wola.

### **2.1. Działania realizowane w ramach ustawy o pomocy społecznej**

Według stanu na dzień 31.12.2016 r. w Zduńskiej Woli było zameldowanych 42.998 mieszkańców. W 2016 r. wsparciem Ośrodka objętych było 1189 rodzin, liczących 2900 osób ( tj. 6,8 % ogółu mieszkańców Zduńskiej Woli ). W 2016 r. najliczniejszą grupą wśród rodzin objętych pomocą, podobnie jak w poprzednich latach, były rodziny z dziećmi.

*Tab. 3. - Dane dotyczące rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2014-2016.*

|                                       | 2014 r. | 2015 r. | 2016 r. |
|---------------------------------------|---------|---------|---------|
| Liczba rodzin ogółem                  | 1328    | 1244    | 1189    |
| Liczba rodzin z dziećmi na utrzymaniu | 514     | 521     | 460     |

W ostatnich analizowanych trzech latach, rodziny z dziećmi na utrzymaniu stanowiły: 38,7 w 2014 r. ogółu rodzin korzystających ze wsparcia, 41,9% w 2015 r., oraz 38,2% w 2016 r.

*Tab. 4. Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w latach 2014-2016*

|                                | 2014 r. | 2015 r. | 2016 r. |
|--------------------------------|---------|---------|---------|
| Liczba rodzin z dziećmi ogółem | 514     | 521     | 460     |
| o liczbie dzieci 1             | 186     | 201     | 182     |
| o liczbie dzieci 2             | 201     | 196     | 169     |
| o liczbie dzieci 3             | 91      | 94      | 75      |
| o liczbie dzieci 4             | 26      | 21      | 24      |
| o liczbie dzieci 5 i więcej    | 10      | 9       | 10      |

Z przedstawionej tabeli nr 4 wynika, że rodziny z 1 dzieckiem stanowiły w latach 2014-2016 38,1% ogółu rodzin z dziećmi korzystających z pomocy, natomiast z 2 dzieci to 38,8%, z trójką dzieci to 17,4%, z czwórką i więcej dzieci to tylko 3,3% rodzin.

*Tab. 5 Liczba rodzin pełnych i niepełnych korzystających z pomocy w latach 2014-2016*

|                         | 2014 | 2015 | 2016 |
|-------------------------|------|------|------|
| rodziny pełne ogółem    | 292  | 313  | 301  |
| rodziny niepełne ogółem | 222  | 208  | 159  |

W ostatnich trzech latach objętych analizą, obserwuje się zachodzące zmiany w obszarze dwóch typów rodzin korzystających z pomocy. Z roku na rok systematycznie maleje liczba rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej. W 2016 r. Ośrodek objął wsparciem o 28,4% mniej rodzin niepełnych niż w 2014 r. Liczba rodzin pełnych utrzymuje się na podobnym poziomie mimo, że zmniejsza się liczba rodzin ogółem korzystających z pomocy społecznej.

*Tab. 6. Główne powody przyznania pomocy w latach 2014-2016*

| Główne powody przyznawania pomocy społecznej   | 2014 r. | 2015 r. | 2016 r. |
|------------------------------------------------|---------|---------|---------|
| Bezrobocie                                     | 863     | 775     | 694     |
| Ubóstwo                                        | 961     | 893     | 862     |
| Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych | 277     | 270     | 282     |
| Alkoholizm                                     | 273     | 250     | 231     |

Analiza danych z tabeli nr 6 jednoznacznie wskazuje, że maleje liczba rodzin z powodu bezrobocia, ubóstwa i alkoholizmu, ponieważ zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy w związku ze spadkiem stopy bezrobocia. Nie uległa jednak zmianie liczba rodzin, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. W 2014 r. było to 20,9% ogółu rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka, w 2015 r. – 21,7%, a w 2016 r. – 23,7%.

## 2.2. Dane Ośrodka dotyczące procedury „Niebieskie Karty”

Zgodnie z zapisami Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2020 zatwierdzonego Uchwałą nr XLIV/424/09 Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 21 grudnia 2009 r. do zadań realizowanych przez Ośrodek na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy koordynowanie działań Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup roboczych w zakresie procedury „Niebieskie Karty”.

*Tab. 7. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty na terenie miasta Zduńska Wola w latach 2014-2016*

|                                                   | 2014 r. | 2015 r. | 2016 r. |
|---------------------------------------------------|---------|---------|---------|
| Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty | 76      | 109     | 106     |
| Liczba zamkniętych procedur Niebieskie Karty      | 42      | 66      | 72      |

Z analizy powyższych danych wynika, że liczba rodzin dotkniętych przemocą wzrosła w stosunku do 2014 r. o 51,4% w 2015 r. i o 39,5% w 2016 r. Najczęstsza przyczyną przemocy domowej jest nadużywanie alkoholu.

## 2.3. Dane Ośrodka w zakresie realizacji zadań z obszaru wspierania rodziny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminę wiele zadań wymienionych w Dziale I pkt 3 Programu, mających na celu wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej między innymi poprzez zapewnienie wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

*Tab. 8 Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych wsparciem asystenta w latach 2014-2016*

| Wyszczególnienie                                        | Rok 2014 | Rok 2015 | Rok 2016 |
|---------------------------------------------------------|----------|----------|----------|
| Liczba asystentów rodziny                               | 3        | 3        | 2        |
| Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny | 45       | 38       | 37       |

W latach 2014-2016 spadła liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny z 45 rodzin w 2014 roku do 37 rodzin w 2016 roku.

Tab. 9 Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w latach 2014-2016

| Wyszczególnienie                                               | Rok 2014   | Rok 2015    | Rok 2016    |
|----------------------------------------------------------------|------------|-------------|-------------|
| Liczba dzieci łącznie; w tym:                                  | 35         | 38          | 40          |
| - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych                        | 4          | 4           | 6           |
| - w pieczy zastępczej                                          | 31         | 34          | 34          |
| Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej ogółem, w tym: | 69 700 zł. | 134 117 zł. | 194.992 zł. |
| - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych                        | 27.910 zł. | 57.618 zł.  | 88.747 zł.  |
| - w pieczy zastępczej                                          | 41.790 zł. | 76.499 zł.  | 106.245 zł. |

Znaczny wzrost odpłatności w kolejnych latach wynika z zapisów ustawy mówiącej, że w pierwszym roku gmina ponosi 10% kosztów, w drugim 30%, a w trzecim i następnych latach 50% kosztów pobytu w wyżej wymienionej pieczy zastępczej.

Istotną rolę w wspieraniu rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz dotkniętych przemocą w rodzinie spełnia funkcjonująca od dnia 24 listopada 2014 r. w strukturach Ośrodka Świetlica środowiskowa Zduńskowolskie Centrum Integracji. Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku 4 godziny dziennie. Docelowo w zajęciach w świetlicy może uczestniczyć 30 dzieci. W ciągu całego 2016 roku w zajęciach wzięło udział łącznie 54 dzieci.

### **3. Dane Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli III Wydział Rodziny i Nieletnich**

W przypadkach, gdy rodzice nie wypełniają funkcji opiekuńczo – wychowawczej w sposób należyty i zagraża to bezpieczeństwu dzieci, postanowieniem Sądu zostaje im ograniczona władza rodzicielska lub zostają jej pozbawieni.

Tab. 10 Postanowienia wydane przez Sąd rodzinom z terenu Miasta Zduńska Wola w latach 2014-2016.

| Postanowienie w zakresie:           | Liczba rodzin w 2014 roku | Liczba rodzin w 2015 roku | Liczba rodzin w 2016 roku |
|-------------------------------------|---------------------------|---------------------------|---------------------------|
| pozbawienia władzy rodzicielskiej   | 15                        | 17                        | 12                        |
| ograniczenia władzy rodzicielskiej  | 21                        | 24                        | 27                        |
| zawieszenia władzy rodzicielskiej   | 1                         | 1                         | 1                         |
| umieszczenia w rodzinie zastępczej  | 7                         | 3                         | 1                         |
| umieszczenia w placówce opiekuńczej | 0                         | 0                         | 0                         |

Z przedstawionych danych wynika, że w 2016 r. zmniejszyła się liczba rodzin pozbawionych władzy rodzicielskiej. W przypadku ograniczenia władzy rodzicielskiej co roku w badanym okresie liczba tych rodzin wzrasta. W 2016 r. w stosunku do 2014 r. nastąpił wzrost o 28,6% rodzin. Należy zaznaczyć, że w przypadku ograniczenia władzy rodzicielskiej dziecko pozostaje w środowisku, rodzina otrzymuje dozór kuratora oraz w większości postanowień Sądu Ośrodek jest zobowiązany składać sprawozdania z działań podejmowanych przez pracownika socjalnego na rzecz rodziny. W wyżej wymienionym okresie Sąd w dwóch przypadkach zobowiązał rodzinę do współpracy z asystentem rodziny i został on przydzielony rodzinie przez Ośrodek.

Dalsza analiza danych wskazuje, że spada liczba umieszczeń w rodzinie zastępczej z 7 rodzin w 2014 r. do 1 rodziny w 2016 r.

Bardzo ważny jest fakt, że w analizowanym okresie, nie było umieszczenia w placówce opiekuńczo – wychowawczej żadnego dziecka.

#### **4. Dane z Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Zduńskiej Woli**

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna obejmuje opieką placówki oświatowe z całego Powiatu Zduńskowolskiego oraz dzieci młodsze nie uczęszczające do przedszkola.

Do zadań Poradni należy zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno – pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, w szczególności:

- wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej,
- profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,
- terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych,
- pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej,
- prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły.

Poradnia realizuje zadania w szczególności przez diagnozę, konsultacje, terapię, psychoedukację, doradztwo, mediację, interwencje w środowisku ucznia, działalność profilaktyczną, działalność informacyjną.

Z przekazanych danych wynika, że Poradnia w roku szkolnym 2015/2016 udzielała konsultacji dla rodziców, nauczycieli i uczniów z terenu Miasta Zduńska Wola, w zakresie indywidualnego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego i zawodowego. W spotkaniach wzięło udział łącznie: 575 uczniów, 489 rodziców oraz 40 nauczycieli.

#### **5. Dane z Urzędu Miasta Zduńska Wola**

1. Z analizy sprawozdań z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2014-2016 wynika, że Miasto Zduńska Wola systematycznie realizuje oraz finansuje działania skierowane do rodzin z dziećmi, w których występuje problem uzależnień, przemoc w rodzinie oraz związane z tym problemy opiekuńczo – wychowawcze mające wpływ na zachowanie dzieci.

Wśród wielu działań realizowanych na rzecz rodzin wskazanych ww. Programach należy wymienić między innymi:

- finansowanie Punktu ds. Przemocy w Rodzinie, gdzie udzielana jest pomoc psychologiczna, prawna, socjalna, realizowane są oddziaływania terapeutyczne, prowadzone są grupy wsparcia, podejmowane są działania medacyjne w sytuacjach kryzysowych,

- dofinansowanie placówek wsparcia dziennego – świetlic środowiskowych, których zadaniem jest prowadzenie działań opiekuńczo – wychowawczych na rzecz dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych ( w 2014 r. – 4, w 2015 r. – 4, w 2016 r. 4 świetlice środowiskowe ),

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy, skierowanej w szczególności dla dzieci i młodzieży oraz prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych, promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, a także ich rodziców ( szczegółowe informacje z realizacji ww. Programów przedkładane są corocznie Radzie Miasta ).

2. Zgodnie z uchwałą Nr XLV/569/14 Rady Miasta Zduńska Wola z dnia 27 lutego 2014 r. w sprawie wysokości i zasad ustalania oraz rozliczania dotacji celowej dla podmiotów prowadzących żłobki lub kluby dziecięce na terenie Miasta Zduńska Wola do każdego dziecka uczęszczającego do żłobka Miasto dopłaca 250 zł.

Tab. 11

|                                      | 2014 r. | 2015 r. | 2016 r. |
|--------------------------------------|---------|---------|---------|
| Liczba podmiotów prowadzących żłobek | 1       | 1       | 2       |
| Liczba dzieci                        | 22      | 32      | 64      |
| Kwota dotacji                        | 61.500  | 74.500  | 121.050 |

Z przedstawionej tabeli wynika, że dzięki udzielanej przez Miasto ww. dotacji zwiększyła się liczba podmiotów prowadzących żłobki, tym samym zwiększyła się aż o 190% liczba uczęszczających do żłobków z 22 dzieci w 2014r. do 64 dzieci w 2016 r. Kwota udzielonej przez Miasto dotacji celowej wzrosła w omawianym okresie prawie o 100%.

### 3. Dane z Biura Edukacji i Sportu.

Z informacji uzyskanych z Biura wynika, że do przedszkoli i szkół podstawowych w latach 2014-2016 r. uczęszczała następująca liczba dzieci wskazana w tabeli.

Tab. 12. Liczba dzieci w placówkach podległych Miastu w latach 2014-2016

|                                                                      | 2014 r. | 2015 r. | 2016 r. |
|----------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|
| Łączna liczba dzieci                                                 | 4.138   | 4.176   | 4.033   |
| Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli i oddziałów „0” przy SP | 1.398   | 1.211   | 1.349   |
| Liczba uczniów w szkołach podstawowych                               | 2.740   | 2.965   | 2.684   |

Z analizy danych dotyczących łącznej liczby dzieci wynika, że liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół podstawowych w 2016 r. zmniejszyła się o 2,5% ( tj. o 105 dzieci ) w stosunku do 2014 r. Z danych demograficznych wynika, że w następnych latach liczba dzieci zaczynających edukację w placówkach podległych Miastu będzie się zmniejszać.

Z informacji przekazanych przez placówki oświatowe podległe Miastu Zduńska Wola wynika, że w ramach realizowanych zadań statutowych każda z placówek stara się

wzmacniać rolę i funkcję rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka. Placówki oświatowe realizują programy wychowawcze uwzględniające również działania profilaktyczne, organizują konsultacje, warsztaty dla rodziców ze specjalistami dotyczące problemów wychowawczych i edukacyjnych. Najczęściej realizowane programy dotyczą problematyki ochrony zdrowia, dbania o kondycję fizyczną i psychiczną, zapobiegania agresji i przemocy, skutecznych form porozumiewania się, zachowań asertywnych, bezpieczeństwa w użytkowaniu mediów elektronicznych oraz ochrony przed substancjami uzależniającymi.

Na terenie każdej szkoły znajdują się gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekcyjnej, świetlice oraz pomieszczenia do prowadzenia zajęć specjalistycznych. Przykładowo w ramach powołanej w Publicznym Przedszkolu Nr 4 Akademii Rodzica ( jest to projekt niekonwencjonalnych działań edukacyjnych, wychowawczych i twórczych rodziców ), organizuje się cykliczne spotkania mające na celu uświadomienie rodziców w zakresie umiejętności społeczno – emocjonalnych dzieci, sposobów rozwiązywania problemów wychowawczych.

Reasumując placówki oświatowe są najważniejszym ogniwem w realizacji zadań na rzecz wspierania rodziny w wypełnianiu prawidłowo jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej. ( Szczegółowe dane z realizowanych przez poszczególne placówki oświatowe programów profilaktycznych, wychowawczych i edukacyjnych przedkładane są corocznie Radzie Miasta w Informacji o stanie realizacji zadań Miasta Zduńska Wola za poprzedni rok szkolny ).

## **6. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

Do jednego z zadań realizowanych przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy rozpatrywanie wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego w stosunku do osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład pożycia małżeńskiego, demoralizują nieletnich, zakłócają spokój i porządek publiczny, uchylają się od pracy.

*Tab. 13. Dane dotyczące przyjętych wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe w latach 2014-2016.*

|                                                                                                    | 2014 r. | 2015 r. | 2016 r. |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|
| Liczba przyjętych wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe                                      | 85      | 87      | 99      |
| Liczba skierowań do biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu | 53      | 48      | 76      |
| Liczba skierowań do Sądu o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego                              | 32      | 33      | 51      |

Z analizy danych ww. Komisji wynika, że o 16,5% wzrosła liczba złożonych wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe w 2016 r., w stosunku do 2014 r. ( tj. o 14 wniosków ). Liczba wniosków o wydanie opinii przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu zwiększyła się o 43,4% w 2016 r. w stosunku do 2014 r.. Znacznemu zwiększeniu o 59,4% uległa również liczba skierowań do Sądu o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego w 2016 r. w stosunku do 2014 r.

## **IV. Analiza SWOT lokalnego systemu wspierania rodziny na lata 2018-2020**

### **1. Mocne strony**

- 1) utrzymująca się tendencja spadkowa liczby rodzin trafiających do pieczy zastępczej, w tym do pieczy instytucjonalnej,
- 2) dostępna oferta do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) profesjonalne przygotowanie służb społecznych, poprawiająca się jakość pracy socjalnej, dzięki wdrażaniu nowych rozwiązań systemowych m. in. utworzenie zespołu ds. asysty rodzinnej, możliwość wspierania rodziny przez asystenta rodziny,
- 4) systematyczna współpraca instytucji w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz powoływanych Grup Roboczych, szybkie reagowanie na zdiagnozowane potrzeby w oparciu o współpracę międzyinstytucjonalną,
- 5) rozwijająca się sieć placówek wsparcia dziennego,
- 6) zabezpieczenie w budżecie Miasta niezbędnych środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny.

### **2. Słabe strony**

- 1) brak mechanizmów do systematycznej i kompleksowej oceny skuteczności działań na rzecz rodziny w ramach działań poszczególnych instytucji,
- 2) niepełna oferta dla dzieci i młodzieży doświadczającej kryzysów psychicznych, w tym brak opieki psychiatrycznej,
- 3) niewystarczające oferty wsparcia terapeutycznego obejmującego kompleksowo wszystkich członków rodziny.

### **3. Szanse**

- 1) dalsze rozszerzanie współpracy i partnerstwa w obszarze wspierania rodziny z dziećmi między poszczególnymi instytucjami, włączanie do współpracy nowych podmiotów oraz podnoszenie jakości działań,
- 2) możliwość korzystania ze środków budżetu państwa oraz programów strukturalnych,
- 3) rozszerzanie oferty programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- 4) rozszerzanie nowych form pracy z rodziną przez pedagogów, psychopedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- 5) podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz systemu wspierania rodziny,
- 6) przydzielanie rodzinie asystenta rodziny.

### **4. Zagrożenia**

- 1) niekorzystne zjawiska i procesy demograficzne,
- 2) zmiany społeczno – cywilizacyjne wpływające na rozpad więzi rodzinnych i pojawienie się nowych problemów społecznych, takich jak: eurosieroctwo, oprócz występujących już zagrożeń związanych z bezrobociem, uzależnieniami, przemocą,
- 3) utrzymująca się grupa klientów długotrwale korzystających ze wsparcia pomocy społecznej,

- 4) brak motywacji części rodzin objętych wsparciem do zmiany swojej sytuacji życiowej,
- 5) niespójne przepisy prawa utrudniające efektywną pomoc społeczną i wspieranie rodziny.

## V. Adresaci Programu

Program skierowany jest do rodzin z terenu Miasta Zduńska Wola mających trudności w wypełnianiu swoich ról rodzicielskich, tj.:

1. rodzin wieloprotblemowych (np. uzależnienia, przemoc w rodzinie, niezaradność życiowa), w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze),
2. rodzin zagrożonych ograniczeniem władzy rodzicielskiej w związku z niewydolnością opiekuńczo – wychowawczą,
3. rodzin z ograniczoną władzą rodzicielską, mających dozór kuratora,
4. rodzin pozbawionych władzy rodzicielskiej, z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej.

## VI. Cel strategiczny i cele szczegółowe

1. Po dokonaniu analizy sytuacji i problemów rodzin objętych wsparciem Ośrodka, wskazano Cel Strategiczny Programu:

**Stworzenie optymalnych warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu ról rodzicielskich, skutkujące ograniczeniem liczby dzieci i młodzieży umieszczonej w pieczy zastępczej.**

2. Cele szczegółowe:

- 1) zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny,
- 2) wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
- 3) tworzenie warunków do zwiększenia efektywności działań w obszarze wspierania rodziny.

| Cel szczegółowy1                                               |                                                                                                                                                 |                   |                                                                                                                                                               |                                                               |
|----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|
| Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny |                                                                                                                                                 |                   |                                                                                                                                                               |                                                               |
| L.P.                                                           | Działania                                                                                                                                       | Termin realizacji | Wskaźniki                                                                                                                                                     | Realizator                                                    |
| 1.                                                             | Zapewnienie pomocy materialnej rodzinom wymagającym wsparcia                                                                                    | 2018-2020         | - liczba rodzin objętych pomocą                                                                                                                               | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek                                  |
| 2.                                                             | Dożywianie dzieci                                                                                                                               | 2018-2020         | - liczba dzieci objętych dożywianiem                                                                                                                          | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek placówki oświatowe               |
| 3.                                                             | Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, w tym bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy | 2018-2020         | - liczba prowadzonych Niebieskich Kart,<br>- liczba osób, którym udzielono pomocy w formie schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy | Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek, Komenda Powiatowa Policji |

|                                                                         |                                                                                                                                            |           |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.                                                                      | Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej                                                 | 2018-2020 | - kwota przeznaczona na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej                                                                                                                                                      | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek                                                                                                                                 |
| <b>Cel szczegółowy 2</b>                                                |                                                                                                                                            |           |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                              |
| <b>Wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej</b> |                                                                                                                                            |           |                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                              |
| 1.                                                                      | Pomoc specjalistyczna dla rodzin mających trudności w prawidłowym pełnieniu ról rodzicielskich                                             | 2018-2020 | - liczba placówek świadczących pomoc specjalistyczną dla tych rodzin                                                                                                                                                              | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie                                  |
| 2.                                                                      | Rozwijanie działalności placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie Miasta Zduńska Wola                                         | 2018-2020 | - liczba placówek<br>- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach                                                                                                                                                                  | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek, organizacje pożytku publicznego                                                                                                |
| 3.                                                                      | Realizowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży                                                                             | 2018-2020 | - liczba realizowanych programów,<br>- liczba uczestników                                                                                                                                                                         | Miasto Zduńska Wola, placówki oświatowe                                                                                                                      |
| 4.                                                                      | Organizowanie kampanii, szkoleń, prelekcji, warsztatów, itp. dla rodzin, na rzecz prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczej | 2018-2020 | - liczba szkoleń, prelekcji, warsztatów, itp.,<br>- liczba uczestników                                                                                                                                                            | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, organizacje pożytku publicznego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie |
| 5.                                                                      | Praca środowiskowa i pomoc rodzinom mającym problemy opiekuńczo wychowawcze w formie pracy socjalnej, asystentury rodziny                  | 2018-2020 | - liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych,<br>- liczba rodzin objętych wsparciem w formie pracy socjalnej,<br>- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                 |                                                                                                                                           |           |                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6.                                                                                                                                              | Aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie promowania właściwych postaw rodzicielskich                                                 | 2018-2020 | - liczba spotkań, imprez,<br>- liczba uczestników                                           | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pożytku publicznego                                                                                                                                                                                    |
| <p align="center"><b>Cel szczegółowy 3</b><br/> <b>Tworzenie warunków do zwiększenia efektywności działań w obszarze wspierania rodziny</b></p> |                                                                                                                                           |           |                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 1.                                                                                                                                              | Podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz umiejętności osób zajmujących się wspieraniem rodziny                                            | 2018-2020 | - liczba zrealizowanych kursów, szkoleń specjalistycznych,<br>- liczba uczestniczących osób | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek, -placówki oświatowe                                                                                                                                                                                                                                   |
| 2.                                                                                                                                              | Organizowanie wspólnych spotkań, szkoleń, konferencji, itp. przedstawicieli podmiotów prowadzących działania w obszarze wspierania rodzin | 2018-2020 | - liczba spotkań, szkoleń, konferencji, itp.,<br>- liczba uczestników                       | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek, placówki oświatowe, Policja, Sąd, Poradnia Psychologiczna, Pedagogiczna, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacje pożytku publicznego, placówki służby zdrowia |
| 3.                                                                                                                                              | Stworzenie i aktualizacja spójnej informacji o ofercie specjalistycznych form wsparcia                                                    | 2018-2020 | - liczba materiałów informacyjnych                                                          | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek, placówki oświatowe, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie                                                                                                                                                             |

|    |                                                                                                                        |           |                                                                                                                                                                                                            |                                                                 |
|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| 4. | Monitorowanie zjawisk stanowiących zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania rodzin                                   | 2018-2020 | - liczba sporządzonych sprawozdań, analiz, informacji dotyczących zjawisk stanowiących zagrożenie prawidłowego funkcjonowania rodziny                                                                      | Ośrodek, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, placówki oświatowe |
| 5. | Zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie dzieci z terenu Miasta Zduńska Wola umieszczonych w pieczy zastępczej | 2018-2020 | - liczba dzieci z terenu Miasta Zduńska Wola umieszczonych w pieczy zastępczej,<br>- wysokość środków finansowych Miasta Zduńska Wola wydatkowanych na utrzymanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej | Miasto Zduńska Wola, Ośrodek                                    |

Realizowane działania będą prowadzone we współpracy ze wszystkimi podmiotami realizującymi zadania na rzecz rodzin z terenu Miasta Zduńska Wola, zgodnie z bieżącymi potrzebami.

## VII. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Programu są:

- środki własne gminy – zaplanowane na każdy rok budżetowy,
- środki z budżetu państwa,
- środki z innych funduszy zewnętrznych.

Środki na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych. Trudno bowiem jest określić środki finansowe na realizację trzyletniego Programu, gdyż zawarte w nich zadania są bardzo różnorodne, finansowane z różnych źródeł, często w wysokościach niższych od faktycznych potrzeb.

## VIII. Zakładane efekty realizacji Programu

Zakładanym efektem Programu jest zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych dzięki ścisłej współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz dobra rodzin. System powinien opierać się na szybkim i skutecznym przepływie informacji pomiędzy instytucjami oraz na tworzeniu zespołów wspierających rodziny w kryzysie, w tym szeroko rozumianym poradnictwie. Zintegrowane działania mają przyczynić się do minimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz do poprawy funkcjonowania rodzin, jednocześnie zapobiegając umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

## **IX. Monitoring Programu**

Koordynatorem Programu będzie Ośrodek. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeb związanych z realizacją zadań przedkładane będzie przez Dyrektora Ośrodka w terminie do dnia 31 marca każdego roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.